

Co zrobić, żeby strategia rozwiązywania problemów społecznych nie była martwym dokumentem?

# Raport oceny skuteczności polityki społecznej

Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych i przyjęcie jej do realizacji jest zaledwie pierwszym krokiem na drodze do osiągnięcia wytyczonych w niej celów. Postęp z wdrażania postanowień dokumentu strategii w życie powinien być bowiem sukcesywnie monitorowany.

Zwykle do oceny przyjmuje się okres jednego roku. Częściej nie ma większego sensu dokonywać oceny, a dokonywanie tej czynności rzadziej naraża nas z kolei na ryzyko utrwalenia niekorzystnych tendencji i nie pozwala na dokonywanie modyfikacji, które wymuszają zmieniające się warunki. Generalnie nie ma w tym względzie zaleceń, lecz logika podpowiada takie właśnie podejście do problemu oceny strategicznych wytycznych.

Ocena strategii powinna być realizowana przy pomocy jednolitego zestawu narzędzi, tak by można było realnie ocenić poziom wdrożenia dokumentu. W związku z tym, że analiza danych może sprawiać pewne trudności i staje się przyczyną niejasności w postępowaniu kontrolnym zewnętrznym i wewnętrznym, jakiemu jest poddawane wdrażanie strategii, Ośrodek Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie przygotował zestaw narzędzi do opracowania raportu monitoringowego z wdrażania strategii.

Zestaw narzędzi składa się z trzech zasadniczych części. Główną jego oś stanowią Arkusze „A” i „B”. Arkusz „A” zawiera zestaw pytań odnoszących się do stopnia realizacji celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań wyznaczonych w ramach strategii, na które powinni odpowiedzieć przedstawiciele danej jednostki. Arkusz „B” ma natomiast charakter opisowy i zawiera zestaw pytań otwartych odnoszących się do dotychczasowej realizacji dokumentu.

Dopełnieniem zestawu narzędzi jest wykaz dodatkowych materiałów, obejmujących dane instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, w tym kopie sprawozdań Ośrodka Pomocy Społecznej, wystąpień pokontrolnych oraz programów i projektów socjalnych zrealizowanych dotychczas

w ramach strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Monitoring zapisów strategii rozwiązywania problemów społecznych – jak już wcześniej zostało to zasygnalizowane – polega na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działań w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena zapisów strategicznych wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami.

Opracowywany przez Centrum AV na zlecenie jednostek raport monitoringowy wskazuje stopień wdrożenia strategii na danym etapie i stanowi jednocześnie podstawę do dokonywania oceny jej wdrażania w latach następnych oraz podejmowania ewentualnych działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej bądź opracowanie nowej strategii.

Raport, zawierający ocenę skuteczności polityki społecznej, stanowi, w razie konieczności, podstawę do jej zmiany, tak by stała się bardziej racjonalna i wychodziła naprzeciw aktualnym potrzebom mieszkańców gminy.

Nasz raport składa się z trzech zasadniczych części. Pierwsza z nich

zawiera opatrzone komentarzami wykresy, obrazujące stopień wdrożenia poszczególnych kierunków działań wyznaczonych w ramach celów strategicznych i operacyjnych przyjętych w strategii (przykład wykresu przedstawia rycina 1). Ocena poziomu realizacji zapisów strategicznych, dokonana przy użyciu siedmiostopniowej skali ocen, jest następnie konfrontowana z danymi obiektywnymi z okresu realizacji strategii, pozyskanymi z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców. Dane te odpowiadają wskaźnikom monitoringowym, które wyznaczono w strategii.

Druga część raportu ma charakter opisowy i wskazuje trudności oraz największe osiągnięcia, jak również przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować w trakcie dotychczasowego wdrażania strategii. Zawiera również informacje na temat programów i projektów socjalnych zrealizowanych i realizowanych w ramach strategii.

Ostatnią część raportu stanowią rekomendacje, które są sformułowane w odniesieniu do stopnia wdrożenia zapisów strategicznych i zawierają propozycje podjęcia, kontynuowania i zintensyfikowania niektórych działań, tak w ramach obowiązującej, jak i nowo opracowywanej strategii. (db)

Rycina 1. Przykład zapisu graficznego w postaci koła sterowego obrazujący stopień wdrożenia poszczególnych kierunków działań wyznaczonych w ramach celów strategicznych i operacyjnych przyjętych w strategii

